

I. Wstęp	5
Historia nauki. Badania nad dziejami nauki ojczystej. Nauka polskiego Oświecenia. Kołłątaj jako uczoney. Znaczenie poglądów Kołłątaja na państwo i prawo. Historia nauk społecznych a historia nauk przyrodniczych. Charakter pracy, jej cel i metody.	
II. Źródła	18
Ogólna charakterystyka. Prace teoretyczne dotyczące zagadnień państwa i prawa. Pisma polityczne. Znaczenie dla tej rozprawy pism Kołłątaja z zakresu zagadnień oświaty i wychowania. Inne źródła.	
III. Dotychczasowe opracowania poglądów Kołłątaja na państwo i prawo	25
Kołłątaj — działacz polityczny i Kołłątaj — uczoney. Opracowania w XIX w. Prace z początków XX wieku. Prace jubileuszowe z 1912 r. „Wpływologia”. Monografia E. Giergielewicz. Próby nowego ujęcia myśli Kołłątaja.	
IV. Historyczne uwarunkowanie działalności i poglądów Kołłątaja	42
Wytyczne tej części pracy. Rzeczywistość, w której wyrastał Kołłątaj. Przemiany w bazie. Rzeczywistość, w której wyrastał Kołłątaj. Przemiany w nadbudowie. Zasadnicze wątki życia i działalność Kołłątaja. Moment dziejowy. Grupa	

klasowa Kołłątaja. Rysy burżuazyjne. Realista i mąż stanu. Droga ku pozycjom przedstawiciela szlachecko-mieszczańskiego ruchu postępowego. Studia zagraniczne — ich znaczenie. Okres bezpośrednio po powrocie do kraju. Roboty polityczne. Znaczenie „robót politycznych”. Myśl naukowa syntezą wielu wątków życia.

- V. Założenia poglądów na państwo i prawo 103
Krytyka kierunków spekulatywnych. Własne ujęcia filozoficzne Kołłątaja.
- VI. Prawo natury i koncepcja rozwoju społecznego . . . 124
Świadomość prawna a systemy prawa natury. Droga naukowego wyjaśnienia doktryn prawno-naturalnych. Błędy tradycyjnych opracowań. „Natura” w różnych ujęciach. „Prawa moralne” a „prawa fizyczne”. Od prawa natury do zarysów koncepcji historycznorozwojowej. Elementy teorii rozwoju społecznego. „Błędy i przesady” a „poróżnienie interesów”. „Porządek” burżuazyjny. Postępowe i wsteczne koncepcje historyczne epoki.
- VII. Prawo a moralność 150
Brak świadomego rozgraniczenia rozważań. Przyczyny. Charakter nauki prawa natury. Kryterium sankcji. Roszczeniowość prawa i bezroszczeniowość moralności. Zagadnienie prawa i moralności w świetle rozważań historycznorozwojowych.
- VIII. Społeczeństwo, państwo, prawo 173
Założenia ogólne. Wieczne prawo i ograniczone czasowo państwo. Deklaratoryjny charakter ustawodawstwa państwowego. Państwo a prawa podmiotowe. Państwo a sfera prawnoprywatna. Umowa społeczna. Ujęcie historycznorozwojowe. Płodne naukowo sprzeczności.
- IX. Ustroje państwowe 194
Monarchia feudalno-konstytucyjna. Inne ustroje państwowe. Znaczenie przedstawionych poglądów Kołłątaja. Historia ustrojów państwowych.

X.	System norm prawnych	212
	Prawo natury a prawo pozytywne. Podział norm prawnych. „Prawo cywilne” a „prawo polityczne”. Postulat praworządności. Walka z feudalną kazuistyką i partykularyzmem prawnym.	
XI.	Należytości i powinności przyrodzone	231
	Prawo podmiotowe a przedmiotowe. Uprawnienie a obowiązek. Definicja prawa podmiotowego — uprawnienia. „Natura” jako źródło uprawnień i obowiązków. Podstawowe „należytości i powinności”. Interpretacja „należytości i powinności”. Wolność. Własność. Równość.	
XII.	Rola Kołłątaja w myśli prawniczej polskiego Oświecenia	254
	Postępowa treść społeczna poglądów Kołłątaja. Osiągnięcia naukowe. Ograniczenia klasowe i zasięg rozpoznania rzeczywistości. Stanowisko Kołłątaja w nauce o państwie i prawie polskiego Oświecenia.	
	Najważniejsze pozycje bibliograficzne	261